rones francie ꝑ liberatione t̃re ſan
cte vltra mare ꝑgerēt ꝯſtantinopo
lim ceperūt . His tꝑibus ordines
p̄dicatoꝝ ⁊ minoꝝ orti ſt̃ . Inno
centi⁹.iij.legatos ad Philippum re
gem francoꝝ miſit vt terrā albigē/
tium inuaderet ⁊ hereticos deleret
Qui oēs capiens concremari fecit
Deniq̃ʒ Innocenti⁹.iij. Ottonē im
peratorē coronauit. et vt iura ecc̄e
ſaluaret ab eo iuramentum exegit.
Qui ſtatim ipſo die cōtra iuramen
tū venit.necnon ⁊ romipetas expo
liari fecit Vn̄ papa eum excōicauit
et ab imperio depoſuit. Et eo tꝑe
fuit ſancta Eliſabet filia regl.vnga
rie que fuit vxor lantgrauij thurin
gie et haſſie.que inter alia innume/
ra miracula.16.mortuos ſuſcitauit
ac cecum natuʒ illuminauit. De cu
ius corpore vſq̃ʒ hodie oleum fluē
ꝑhibet̃ Ottone depoſito Frede
ricus Henrici fili⁹ eligit̃ et ab Ho/
norio coronat̃ q̄ leges optimas ꝑ
libertate ecc̄e ⁊ ꝯtra hereticos edi
dit. Hic ſuꝑ omnes diuicijs et gl̃a
abundauit ſ; eis in ſuꝑbia abuſus
fuit Nam tyrannidē ꝯtra eccleſiaʒ
exercuit.et duos cardinales vincu
lauit.⁊ prelatos quos Gregorius
non⁹ ad ꝯciliū ꝯuocauit capi fecit.
et ideo ab ipſo excōicatur Deniq̃ʒ
Gregorius multis tribulationib⁹
preſſus morit̃.⁊ Innocenti⁹.iiij.na
tione Ianuenſ conciliuʒ apud Lu
gdunū ꝯuocans ip̄m imꝑatorē de
poſuit. Quo depoſito et defuncto
ſedes imperij vſq̃ʒ hodie vacat.

De dedicatione eccleſie

Dedicatio eccleſie ſolēni/
ter int̃ alias feſtiuitates
ab ecc̄a celebrat̃ Et qm̄
duplex eſt eccl̃a ſiue tem
pluʒ.ſ.materiale et ſp̄ūale Ideo de
hui⁹ templi duplicis dedicatione ħ
breuit̃ ē agendū Circa dedicatō
nem autem templi materialis tria
videnda ſunt . Primo q̄re dedicat̃
ſiue ꝯſecrat̃ Scd̄o q̄liter cōſecrat̃.
Tertio ꝑ quos ꝓphanat̃ Et q2 in
templo duo ſt̃ q̄ cōſecrant̃.ſ.altare
et ip̄m templū.iō p̄mo videndū eſt
q̄re ꝯſecrat̃ altaē.ſcd̄o q̄re templū
Altare āt ꝯſecrat̃ ad tria. Prio
ad ſacramentū dn̄i offerēdū Gen̄.
viij. Edificauit Noe altare dn̄o et
tollēs de cunctis volucrib⁹ et peco
rib⁹ mūdis obtulit ſuꝑ altare Hoc
āt ſacramentū eſt corp⁹ et ſanguis
chriſti q̄ in memoriā paſſionis dn̄i/
ce immolam⁹. iuxta qd̄ p̄cepit nob̄
.d. Hoc facite in meā ꝯmemoratio
nē Habem⁹ enim t̄plex memoriale
dn̄ice paſſionis Vnū in ſcripto.ſcʒ
paſſio chriſti in imaginib⁹ figurata
et hec hʒ fieri q̄ntū ad viſū Ipſa ei
crucifixi imago et alie imagines in
ecc̄a fiūt ꝓpter rememorationeʒ et
excitandaʒ deuotionē et inſtructio
nē q2 ſunt q̄i libri laicoꝝ Scd̄m me
moriale dn̄ice paſſionis habemus
in ꝟbo.ſ.paſſio chriſti p̄dicata . Et
hʒ fieri q̄ntū ad auditū Tertiū in
ſacr̄o.ſ.paſſio taʒ ſignant̃ exp̄ſſa in
q̄ corp⁹ ⁊ ſanguis xp̄i veracit̃ cōti
net̃ et ꝑ nob̄ offert̃ . Et ħ mēoriale
hʒ fieri q̄ntū ad guſtuʒ Si ergo aſ.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fectum noſtrū accēdit paſſio xp̄i de
ſcripta. et amplius p̄dicata. multo
fortius inflammare debꝫ in hoc ſa
cramēto tā ſignāter exp̄ſſa. Scd̄o
ꝯſecratur altare ad nomē dn̄i inuo
cādū Gen̄. xij. Edificauit abrahaꝫ
altare dn̄o. qui apparuit ei. ⁊ inuo
cauit nomē domini. Hec autem in
uocatō ſecūdū apoſtolū ad thimo
theum habet fieri. aut per obſecra/
tiones que ſunt cuꝫ adiuratōe pro
malis remouendis. aut per orati/
ones que ſunt pro bonis impetran
dis aut per poſtulationes que fiūt
pro bonis cumulādis aut ꝑ grati/
aꝝ actiones. que fiunt pro bonis
habitis conſeruandis. Inuocatio
autem que fit ſuꝑ altare ꝓprie dici
tur miſſa ex eo ſcilicꝫ ꝙ celeſtis miſ
ſus ſcilicet Chriſtꝰ a pr̄e. mittit̄. qui
ipſam hoſtiam cōſecrat. et per eun
dem a nobis patri mittitur vt pro
nobis intercedat Unde hugo Ip
ſa hoſtia ſacra miſſa vocari poteſt
quia tranſmiſſa eſt primo nobis a
patre ꝑ ſanctificationeꝫ qua nobiſ
cum eſſe incipit. poſtea a nobis pa
tri per oblationem qua pro nobis
intercedat. Et nota ꝙ miſſa in tri
bus linguis canitur ſcilicet greca.
hebrayca et latina ad repreſentan
dum titulum dominice paſſionis q̄
ſcriptus erat grece hebraice et lati
ne. Item notandum ꝙ omnis
lingua debet deuꝫ laudare. que ꝑ
hanc triplicem linguam intelligitur
Latina autē ſunt euangelia epiſto
le orationes et cantus. Greca ſūt
kyri eleiſon. q̄ ix vicibꝰ cātātur vt
ad ſocietatē ix. ordinū āgeloꝝ pue

niamꝰ. Hebrayca ſūt. Alla Amen
Sabaoth ⁊ oſāna Tercio cōſecra
tur altare ad cantāduꝫ Eccī. xlvij.
dedit illi contra inimicos potētiaꝫ
⁊ ſtare fecit cātores ꝯtra altaē et i
ſono eorum dulces fecit modulos.
Et dicit modulos in pl̄ali quia ſ̄m
hugo. de ſcō victoē tres ſūt ſpēs ſo
noꝝ q̄ faciūt tres modulos. Fit ei
ſonꝰ pulſu flatu ⁊ cātu. Ad cytha/
rā ꝑtinet pulſꝰ. ad organū flatꝰ. ad
vocē cantꝰ Aſſimilari poteſt hec ꝯ
ſonātia ſonoꝝ ꝯcordie moꝝ Si re
ferat̄ ad pulſū cithare manuū opa
tio. ad flatū organi mentis deuo/
tio. ad cātū vocis ſermonis exhor/
tatio Et infra Quid prodeſt dulce
do vocī. ſīn dulcedine cordis? Frā
gis vocē. frāge ⁊ volūtatē. ſeruas
ꝯſonātiaꝫ vocū ſerua ꝯcordiā mo
rum vt ꝑ bonū exēplū ꝯcordes ꝓ
ximo. ꝑ volūtatē deo. ꝑ obediētiā
magiſtro Hoc gͦ triplex genꝰ mu/
ſicorū refert̄ ad triplicē differētiaꝫ
offitij eccīe. ſicut dr̄ mitrali de offi/
tio Nā ip̄ꝫ officiū eccīe ꝯſiſtit i pſal
mis i cātu ⁊ i lc̄ōnibꝰ Primū gͦ ge
nus muſicoꝝ ē qd̄ fit pulſu digito
rū vt in pſalterio ⁊ ſil̄ꝰ ⁊ ad illud
pertinet pſalmodia. Unde pſalmi
ſta Laudate eū in pſalterio ⁊ citha
ra Secūduꝫ gn̄ꝰ muſicoꝝ ē qd̄ fit
cātu ſicut in voce ⁊ ad iſtud ꝑtinēt
lectōnes Un̄ p̄s. Pſallite ei in vo/
ciferatione Terciū ē qd̄ fit in flatu
ſicut in tuba ⁊ ad iſtd̄ ꝑtinet cātus
p̄s Laudate eū in ſono tube Tē
plū aūt ſiue ip̄a eccleſia cōſecratur
q̄ntuplici ratione. Prio vt ide dya
bolus et eius poteſtas penitus ex/

pellatur. Unde Gregl. in dialogo refert q cum quedam ecclesia arrianorum fidelibus reddita cõsecraret. et reliquie sancti Sebastiani et beate Agathe illuc delate fuiſſent. populus ibidẽ congregatus por cum ſubito intra ſuos pedes huc illuc qȝ diſcurrere ſenſerũt. qui fores eccleſie repetens a nullo videri potuit. omnes qȝ admiratio cõmouit Quod idcirco dñs oſtendit vt cunctis pateſceret quia de loco eodem immũdus habitator exiret Sequẽte autem nocte magnus in eiuſdeȝ eccleſie tectis. ſtrepitus factus ẽ acſi in hac aliquis errãdo diſcurreret Secũda iterũ nocte grauior ſonit' increuit Tertia vero tanto terrore inſonuit acſi omnis illa eccleſia a fũdamentis fuiſſet euerſa ſtatim qȝ receſſit. nec amplius antiqui hoſtis illa inquietudo apparuit. Et p terroris ſonitum queȝ fecit innotuit. a loco quem diu retinuerat qȝ coactus exiuit. hec Gregl. • Scdo ɔſecratur templuȝ ſiue eccleſia vt ad eam fugientes ſaluent᷑ Unde aliq̃ eccl'e poſt dedicationem ꝓuilegiant᷑ vt q̃ ad eas rei confugerint ſaluent᷑ Uñ dicit canon Reos ſanguinis defendit eccleſia ne vitam ꝑdant ꝛ membra. Et ob hoc Joab in tabernaculum fugit et cornu altaris apprehẽdit. • Tertio conſecrat᷑ vt ibidem orõnes exaudiant᷑ qđ ſignificatuȝ eſt iij. Regl. viij. vbi Salon dedicato templo ait Quicunqȝ rogauerit in loco iſto exaudies euȝ in loco tabernaculi tui in celo ꝛ cũ exaudierl. ꝓpicius eris. • Adoramus aũt in

ipſis eccleſijs ad orientẽ triplici ratione ſm Dama. li. iiij. ca. v. Primo vt patriã nr̃am nos reqrere oſtendam' Scdo vt ad chriſtum crucifixum reſpiciam' ȝ' vt venientẽ iudicem nos expectare mõſtremus Dic enim ſic in eodẽ. Deus paradiſum in edem ſm orientem plantauit vñ hoiem tranſgreſſum exulem fecit ꝛ ante paradiſũ ex occidente hitare fecit Antiquam igit᷑ patriã exqrentes ꝛ ad ipſam aſpicientes. deũ ad orientẽ exoramus. Sed et domin' crucifixus ad occidentẽ reſpiciebat et ita adoramus ad ipſuȝ reſpicientes Et aſſumptus ad orientẽ ſurſũ ferebat᷑ et ita ipſuȝ apoſtoli adorauerunt ꝛ ita veniet quomodo viderunt eum euntem in celum. Ipſũ ergo expectantes ad orienteȝ adoramus hec damaſ. • Quarto cõſecratur vt ibidẽ deo laudes ſoluantur Nõ q̃dem fit in ſeptem horis canonicis. ſ. in matutinis. prima tercia et ceteris Et licet in q̃libet hora diei deus eiſȝ laudandus. tñ qȝ ad hoc infirmitas noſtra nõ ſufficit ordinatum eſt vt in his ſpecialiter deum laudem'. eo q he hore ab alijs ꝓuilegiate ſunt in aliquibus Nam in nocte media qua matutine celebrant᷑ chriſtus natus eſt. capt' ꝛ illuſus a iudeis fuit. In hac etiã hora infernũ ſpoliauit. Dicit᷑ ei in mitrali q in media nocte infernũ ſpoliauit. large accipiendo. ſciliȝ ante lucem mane ſurrexit. hora ꝑma apparuit In media etiam nocte ad iudicium venturus aſſeritur. Unde Jeronim'. Reor inquit traditionẽ

apoſtolicā pmāſiſſe. vt in die vigili
arum paſce ante noctis mediū di
mittere nō liceat populos expectā
tes aduentum chriſti. ⁊ poſtq̄ ad/
uenerit illud tps ſecuritate preſūp
ta feſtum cūctos agere diē In hac
igit̄ hora laudes deo cātam⁹ vt ei
dem eius natiuitate et captione et
patrum liberatione grās agamus
et eius aduētū ſoliciti expectemus
Adduntur etiā matutiales laudes
qꝛ in mane egiptios ſbmerſit i ma
ri. mūdū creauit et ſurrexit In hac
ergo hora deo laudes reddimus
ne in mari hui⁹ mūdi cum egipcijs
demergamur vt ꝑ noſtra creatōe
et eius reſurrectione gracias deo
reddamus In hora prima xp̄s ad
templū maxime cōueniebat et po
pulus ad eū ibidē manicabat. i. ad
eū mane feſtinabat Pilato pn̄tat⁹
fuit In hac etiā hora ſurgēs muli
erib⁹ primo apparuit. Hec etiā eſt
prima hora diei Ideo in hac hora
deo in eccleſia laudes exſoluim⁹ vt
chriſtū imitemur et ſibi reſurgēti et
apparenti gratias agamus et deo
tanq̄ omniū principio ipſius diei
pmitias ſoluamus In hora ter
cia xp̄s ſignis iudeoꝝ crucifixus ē
A pilato ad columnam flagellat⁹
et adhuc vt dicitur in hiſtorijs Co
lumna vbi ligatus fuit veſtigia cru
oris oſtendit et hac eadē hora ſpi/
rituſſanctus miſſus eſt. In ſexta in
cruce clauis confixus eſt. tenebre p
vniuerſum mundum facte ſunt. vt i
morte domini ſui ſol lugens ſe veſti
bus nigris contegeret. ne dominū
crucifigentibus lumen pberet. Et
in hac hora in die aſcenſionis cum
diſcipulis diſcubuit. In nona ho
ra chriſtus ſpiritū ſuum emiſit. mi
les latus eius aperuit cetus aplo
rum ad orādū cōuenire ꝯſueuit ⁊
chriſtus in celū aſcēdit Propt̄ has
eni progatiuas deum in his horis
laudamus. In veſpera chriſtus
in cena ſacramētū corpis ⁊ ſāgui/
nis ſui inſtituit. pedes diſcipuloꝝ la
uit. de cruce depoſitus i ſepulchro
collocatus fuit. diſcipul̄ in habitu
pegrini ſe manifeſtauit. Et pro his
in hac hora eccīa xp̄o grās agit
In completorio xp̄s ſāguineas
guttas emittens ſudauit monumē
tum eius quotidie deputatum fuit
et ibidem quieuit. et reſurgens pa
cem diſcipulis nūtiauit Et pro his
gracias deo reddimus Has autē
laudes q̄liter deo exſoluē dbeam⁹
dicit Ber. Fres mei immolantes
hoſtiā laudis iūgam⁹ vbis ſenſum
ſenſui affectū. affectui exultacionē
exultationi maturitatem. maturita
ti humilitatem. humilitati libertatē
Quinto conſecratur eccleſia vt
ibidem ſacramenta eccleſiaſtica mi
niſtrentur. Unde ipſa eccleſia effici
tur quaſi tabernaculum dei in qua
ſacramenta cōtinentur ⁊ miniſtran
tur Quedam enim miniſtrātur et
dantur intrantib⁹ vt baptiſm⁹ Que
dā exeuntibus ſcilicet extrema vn/
ctio Quedā ꝯmorātibus. ⁊ horū
quidā ſūt miniſtrātes ⁊ his datur
ordo ſacerdotal̄. Quidam pugnā
tes. ⁊ hoꝝ q̄dā pugne ſuccūbunt
et his datur penitētia q̄dā iſiſtūt
⁊ his confertur audacia animi vt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

roborent͏̃.et hoc ꝑ confirmationez
Datur cibus vt ſuſtentētur. et hoc
ꝑ eucharistie ſuſceptionē. Fit remo
tio impedimenti.ne deficiantur ⁊ hoc
per matrimonij coniunctionē Se
cundo videnduz eſt qualiter conſe
cratur.ſed primo de altari.deinde de
ipſa eccleſia Ad conſecrationem
autem altaris plura ↄcurrunt. Pri
mo enim quattuor cruces de aqua
benedicta in quattuor cornibus al
taris configurantur. Secūdo ipm
altare ſepties circuit͏̃. Tertio aqua
benedicta cum iſopo ſepties aſper/
gitur Quarto incenſum in ipſo cre
matur Quinto chriſmate inungit͏̃.
Sexto mūdis pānis operit͏̃ Hec
autem repreſentant ea q̄ debēt hr̄e
illi qui ad altare accedunt . Debēt
enim ꝑmo habere caritatem q̄dru/
plicem.vt.ſ.diligant deuz.ſe ipſos.
amicos et inimicos. Et hoc ſignificāt
q̄tuor cruces in q̄tuor cornib⁹ alta
ris facte Et de his q̄tuor cornibus
caritatis dicit͏̃ in Geñ xxviij. Dila/
taberis ad orientē ⁊ occidentez ſe/
ptentrionem ⁊ meridiem Vel ideo
quattuor cruces in quattuor corni
bus fiunt. ad ſignificādū ꝙ chriſt⁹
ꝑ crucē quatuor mundi ꝑtes ſalua
uit. Vel ideo ad ſignificādū ꝙ cru
cem dñi quatuor modis debemus
portare.ſ.in corde per meditationē
In ore ꝑ confeſſionem . in corpore
per mortificationem.in facie per aſ
ſiduam impreſſionez. Secundo de
bent habere curam et vigilantiam
quod ſignificatur ꝑ circuitus alta/
ris Vñ tunc cantat͏̃ Inuenerūt me
vigiles ⁊c. Debent eniz ſolicite ſuꝑ
gregem ipſis ↄmiſſum vigilare. vñ
negligentiā prelati ponit Gilbert⁹
inter ridiculoſa dicens Nā non ma
gis periculoſa res eſt ſpeculator ce
cus.precurſor claudus. negligens
prelatus.doctor inſcius. preco mu
tus! Vel ꝑ viij circuitus circa alta
re ſignificant͏̃ octo meditationes ⁊
ↄſiderationes q̄s circa ſeptemplicē
ꝟtutē humilitatis chriſti debemus
habere.⁊ ꝑ ipſas frequent͏̃ circuire
Prima ꝟtus ē ꝙ cū diues eēt pau
per fact⁹ ē. ſcđa ꝙ in p̄ſepio poſit⁹
tertia ꝙ parentib⁹ ſubdit⁹. q̄rta ꝙ
ſub manu ſerui caput inclinauit. q̄n/
ta ꝙ diſcipulū furē et ꝓditorē ſub/
ſtituit.ſexta ꝙ añ iniquum iudicem
manſuetus tacuit.ſeptima ꝙ cruci/
fixus pro crucifixoribus clementer
orauit. Vel iđ ſepties aſpergit͏̃ ad
ſignificandū ꝙ in baptiſmo ſeptez
dona ſpirituſſancti dant͏̃. Vel ꝑ ſe
ptem illos circuit⁹ ſignificant͏̃ ſeptē
vie chriſti Prima fuit de celo in vte
rū virginis.ſcđa de vtero i p̄ſepiū.
tertia de preſepio in munduz.quar
ta de mundo in patibulum.quinta
de patibulo in ſepulcrum. ſexta de
ſepulcro in limbum.ſeptima de lim
bo reſurgēs in celum. Tertio de
bent habere dñice paſſionis memo
riam q̄ ad altare accedūt qđ ſigni/
ficat͏̃ per aſperſionē aque Septem
eni aque aſperſiones.ſunt ſeptē ſan
guinis chriſti effuſiones Quaꝝ pri
ma fuit in circunciſione.ſcđa in ora
tione.t͏̃tia i corꝑis flagellatione.q̄r
ta in capitis coronatōne.quinta in
manuū ꝑforatione.ſexta in pedum
cruci affixione . Septima in lateris

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

apertione. Hec autē ſanguinis aper
tiones facte fuerunt cum iſopo hu
militatis et ineſtimabilis caritatis.
Iſopus eni eſt herba humilis et ca
lida pectoris purgatiua Quarto
debent habere orationem feruentē
et deuotā. quod ſignificat per con
cremationem thuris. Thus eni ha
bet virtutem aſcendendi ex fumi le
uitate. conſolidandi ex ſua q̄litate.
conſtringēdi ex ſua ɔglutinoſitate.
confortandi ex aromaticitate. Sic
oratio aſcendit per feruidaȝ carita
tem et i dei memoriam. animam cō
ſolidat quantū ad culpā preteritā
impetrando medelam. conſtringit
quantum ad futuram culpaȝ impe
trando cautelam. confortat q̄ntuȝ
ad preſentem impetrando tutelam
Vl' poteſt dici ꝙ deuota oratio p
thus ſignificat q̄ꝺ hȝ ad deū aſcē
dere. Eccli. xxxvi. Oratio humilian
tis ſe nubes penetrat. Odoreȝ deo
reddē Apoc. xv. Habentes ſinglī
citha. et fi. ple. odo. ꝛc. Ex corde in
flammato ꝓcedere Apoc. viij. Da
ta ſunt ei incenſa mlt̄a ꝛc Et inde ac
cepit angelus thuribulum ⁊ imple
uit illō de igne altaris ꝛc. Quinto
debent habere nitorem conſcientie
et odorē bone fame q̄ ad altare ac
cedunt q̄ꝺ ſignificat p chriſma. q̄ꝺ
conficit ex oleo et balſamo Debēt
eni habere puram ɔſcientiā vt poſ
ſint dicere cū aplo Gloria nr̄a hec
eſt teſtimoniū conſcientie nr̄e Iteȝ
bonā famam. Vn̄. i. ad Thimo. iij.
Oportet aūt illum ⁊ teſtimoniū ha
bere bonū ab his q̄ foris ſt̄. Chriſ
Clerici nullā debent hr̄e maculam

neq̄ȝ in verbo neq̄ȝ i cogitatu. neq̄ȝ
in opinione. q̄z ipſi ſunt pulcritudo
⁊ virt' eccl̄e. etſi mali fuerint totaȝ
deturpant eccleſiā. Sexto debēt
habere mūdiciam opationis bone
q̄ꝺ ſignificatur p pannos albos ⁊
mūdos q̄bus altare operit Apoc.
.iij. Veſtimentis albis induaris vt
non appareat ɔfuſio nuditatis tue
Modicū enim valeret accedenti ad
altare ſi haberet dignitatē ſummā
et vitā infimaȝ. Bern̄. Monſtruoſa
res eſt ſedes p̄ma et vita ima. gra
dus ſupremus et ſtatus infim'. vul
tus grauis et act' leuis ſermo mul
tus ⁊ fruct' nl'ls. ingēs auctoritas
⁊ animi inſtabilitas. z° videndū
ē de ecc̄a q̄liter ɔſecrat. ⁊ ad h̄ pl'a
ɔcurrūt Ep̄s enim ter ip̄am ecc̄am
circuit. et q̄libet vice veniens ad ia
nuā pcutit cuȝ baculo paſtorali di
cens. Attolite portas p̄ncipes vr̄as
ꝛc. Interi' et exteri' aqua benedc̄a
ipſa ecc̄a irrigat. In pauimento
fit crux de cinere et ſabulo ex tranſ
uerſo angulo oriētis vſq̄ȝ ad angu
lum occidentis. et ibi lr̄is grecis et
latinis ſcribit alphabetū. In pa
rietibus ecc̄e cruces depingunt. et
ipſe cruces illuminant. ⁊ chriſmate
inungunt. Primū g°. ſ. triplex cir
cuitus. ſignificat triplicem circuitū
queȝ fecit chriſtus ꝓpter ipſi' eccl̄e
ſanctificationeȝ Prim' fuit q̄ de ce
lo venit in munduȝ. ſcd̄s q̄ de mun
do deſcēdit ad limbū. tertius quo
de limbo rediens ⁊ reſurgens aſcē
dit in celū Vel triplex circuitus fit
ad oñdendū ꝙ illa eccleſia ɔſecrat
ad honorem t̄nitatis. Vel triplex

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

circuitus ſignificat triplicez ſtatuz
ſaluandoꝝ de eccleſia Qui ſūt vir
gines .cōtinentes ⁊ ꝯiugati . Qui
etiam deſignantur in diſpoſitione
materialꝰ eccleſie ſicut oñdit Rich/
ardus de ſancto victore Nā ſācu
arium ſignificat ordinem virginuz
Chorus ordinem cōtinētium. cor
pus ordinem coniugatoꝝ Stricti
us eſt ſanctuarium q̄ʒ chorꝰ.et cho
rus q̄ʒ corpus quia pauciores ſūt
virgines q̄ʒ continentes.et continē
tes q̄ʒ coniugati Sanctior eſt etiā
locus ſanctuarij q̄ʒ chorus et cho/
rus q̄ʒ corpus.qꝛ dignior eſt ordo
virginū q̄ʒ continentiuz ⁊ continē
tium q̄ʒ coniugatoꝝ Hec Richar
dus Secūduz.ſcilicet trina ad ho
ſtium ꝑcuſſio ſignificat triplex ius
qđ habet xp̄s in eccleſia quare ſibi
debet apiri . Eſt eni ſua creatione
redemptiōe et glorificatione ac ꝓ
miſſiōe De h̄ triplici iure dic̄ Anſel
mus Certe domine qꝛ me feciſti de
beo amori tuo me ipſum totum qꝛ
redemiſti me debeo amori tuo me
ipſum totum. quia tanta ꝓmittis
debeo me ipſum totum immo tātū
debeo amori tuo pluſq̄ʒ me ipſū q̄ʒ
tum tu es maior me ipſo ꝓ quo de
diſti te ipſum Trina autē ꝓclama
tio Attollite portas ⁊c̄.ſignificat t̄/
nam eius potētiam ſcilicet ī celo in
mūdo et in inferno Tercio interiꝰ⁊
exteriꝰaſꝑgit̄ aq̄ bñdicta eccia.qđ
fit triplici đ cauſa Primo propter
demonis expulſionē. Aqua eni bñ
dicta habet propriam virtutem ex
pellendi ipſum dyabolum . Unde
in exorciſmo aque benedicte dicit̄
Ut fias aqua exorciſata ad effu/
gandum oēʒ ptātem demonū ⁊ ip
ſuʒ inimicuʒ eradicare ⁊c̄. Iſta autē
aqua benedicta fit ex q̄tuor rebus
ſcilicet ex aqua.vino ſale et cinē qꝛ
videlicet ſūt quatuor q̄ maxime ini
micuʒ expellūt .ſ. lacrimaꝝ effuſio
q̄ fit ꝑ aquā .ſpūalis exultatio q̄ ꝑ
vinuʒ .matura diſcretio q̄ ꝑ ſal.et
ꝓfunda humiliatio q̄ ꝑ cinereʒ de
ſignatur . Secūdo aſꝑgitur ꝓpter
ipſius eccleſie expiationeʒ Omnia
eni hec terrena ꝓpter peccatū cor/
rupta et fedata ſūt.et ideo locꝰ ipē
aqua benedicta aſꝑgitur vt ab om
ni feditate et immūditia purgetur
et expietur Hinc eſt etiā ꝙ in lege
omnia pene ꝑ aquam mūdabant̄
Tercio propter omnē remouēdaʒ
maledictionē. Terra eni a pricipio
cū fructu ſuo maledictiōeʒ accepit
ex eo ꝙ ex eius fructu deceptio fa
cta fuit.aqua đo nlli maledictioni
ſubiacuit Hinc eſt ꝙ dñs comedit
piſcem.ꝫ nō legit̄ ꝯmediſſe carneʒ
nominatim niſi de agno paſchali
ꝓpter p̄ceptū legis ī exemplū .ſ.ab
ſtinendi aliqñ a licitis ⁊ aliqñ eadē
comedendi. Ut gͦ ois maledictio
remoueatur ⁊ benedictio introdu/
catur ideo aqua benedicta aſꝑgit̄
Quarto alphabetū in pauimento
ſcribitur Quod quidē rep̄ntat cō
iūctionem vtriuſq̄ʒ ꝑpl̄i vl̄ paginaʒ
vtꝰiuſq̄ʒ teſtamenti vl̄ articulos nr̄e
fidei Illud eni alphabetū qđ lr̄is
grecis et latinis in cruce factis ſcri
bit̄ rep̄ntat vnionē in fide ꝑpl̄i gen
tilis ⁊ iudei ꝑ crucē xp̄i factā. Uñ
⁊ illa crux ex trāſuerſo āgulo orien

tis vſqȝ ad angulū occidētis ducit
ad ſignificandū ꝙ ille q̄ prius erat
dexter fact⁹ ē ſiniſter et q̄ erat in ca/
pite fact⁹ eſt in cauda et econuerſo
Scḋo repn̄tat paginā vtriuſqȝ te/
ſtamēti qḋ ꝑ crucē chriſti adimple
tū eſt. Vn̄ moriens dixit Conſum
matū eſt Et crux ex tranſuerſo du
cit qꝛ vnū teſtamentū in alio ɔtine
tur. qꝛ rota erat in rota. Tertio re/
pn̄tat articulos fidei Eccleſie enim
pauimentū ē noſtre fidei fundamē
tū. Elemēta q̄ ibi ſcribunt ſūt arti
culi fidei q̄bus rudes ⁊ neophiti ḋ
vtroqȝ ꝑplo in eccl'ia erudiunt. q̄ ſe
puluerē et cinerēȝ reputare debent
iuxta illud qḋ dixit Abraam Gen̄.
xviij Loquar ad dn̄m meū cum ſim
puluis ⁊ cinis Quinto cruces in
eccleſia depingunt Qḋ quidem fit
triplici rōne Primo ꝓpter demonū
terrorem. vt. ſ. demōes q̄ inde expul/
ſi ſunt videntes ſignū crucis terrean
tur et illuc ingredi nō preſumāt Ti
ment enī valde ſignū crucis Unde
Chriſ Ubicunqȝ demones ſignuȝ
dominicū viderint fugiūt. timētes
baculū q̄ plagā acceperūt Scḋo
depingunt cruces ꝓpter triumphi
oſtēſionem. Cruces enīȝ ſunt vexilla
chriſti. et ſigna ei⁹ triumphi Vn̄ vt
oñdat ꝙ locus ille chriſti dn̄o ſbiu
gatus ē. ibidemqȝ cruces depingū
tur. Nam et imperialē magnificēti/
am obſeruauit. vt quādo aliqua ci
uitas ei trad. r. imperiale vexillū in
ea erigit In hui⁹ figuratione dicit
Gen̄. xxviij. ꝙ Jacob lapidem quē
ſuppoſuerat capiti ſuo erexit in titu
lum ꝑconialem. memorialē ⁊ trium
phalem. Tertio depingunt cruces
in eccleſia propter apoſtolorum re
pn̄tationem Nam illa quattuor lu
minaria ante cruces poſita ſignifi/
cant. xij. apoſtolos qui per fidē cru
cifixi totum mundum illuminarent
Hec ergo cruces illuminant et chri/
mate vngunt quādo apoſtoli fide
paſſionis chriſti totum mundū illu
minauerunt ad amorem. vnxerunt
ad conſcientie nitorem quod ꝑ ole
um notat. et ad bone vite odorem
qḋ per balſamum ſignificat · De
tertio. ſ. ꝑ quos ꝓphanat templum
ſiue eccl'a Sciendū ꝙ ipſam domuȝ
dei ꝑ tres ꝓphanatā legim⁹. ſ. ꝑ Je
roboam. ꝑ Nabuzardā. et ꝑ Anti
ochum. Jeroboam enī ſic legit. iij.
Regl xij. duos vitulos fecit. ponēs
vnū in dan et aliū in bethel q̄ dicit
dom⁹ dei Et hoc ꝓpter auariciam
fecit. ne. ſ. regnū ad Roboam redi/
ret Per h' ſignificat ꝙ auaricia cle
ricoꝝ multuȝ eccl'am dei ɔtaminat
q̄ in ipſis clericis multū regnat Je
re. viij. A minimo vſqȝ ad maximū
oēs auariciā ſectant Bern̄ Quem
dabis mihi ḋ minimo ꝑpoſitorū q̄
nō magis inuigilet ſubditorū eua
cuādis marſupijs q̄ȝ vicijs extirpā
dis? Vituli ſunt nepotuli quos in
bethel. i. in domo dei ponūt Ecc'a
etiā ꝑ Jeroboaȝ ꝓphanat ſi ex vſu
rarioꝝ auaricia edificat. Unde le
git ꝙ cū quidaȝ vſurari⁹ eccleſiaȝ
quandā de rapinis ⁊ vſuris ɔſtru/
xiſſet. epm ad eius dedicationē pre
cibus multis inuitauit. Cū igit epi
ſcopus cum ſuo clerico officium cō
ſecrationis ageret vidit poſt alta/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

re dyabolu ſtãtem in cathedra in
habitu epali. qui dixit epo Quare
eccleſiã meaz ↄſecras? Ceſſa iã q
ad me eius iuriſdictio pertinet. q̃a
de vſuris ⁊ rapinis edificata ẽ Cũ
ergo epiſcopus inde cũ clericis ter
ritus fugeret. dyabolus continuo
ipſam eccleſiaz cũ grandi ſtrepitu
deſtruxit Nabozardam ſicut legit
iiij. Re xxv. domũ dei ↄbuſſit. Na
buzardam aũt qui iterptatur prin
ceps cocoꝝ ſignificat illos q̃ gule
⁊ luxurie dediti ſũt q̃ de ventre ſuo
deuz ſuuz fecerũt ſm. ꝙ dicit Apo
ſtolus Quoꝝ de⁹ vẽter eſt ꝛc Qua
liter aũt deus vent̃ dicat̃ oſtendit
Hugo de ſancto victore in ſuo lib.
de clauſtro dicens. Solẽt dijs tem
pla ↄſtrui. altaria erigi. miniſtri ad
ſuiẽdũ ordinari. imolari pecudes
thura cõcremari. deus ſiquidez eſt
venter. templum eſt coquina. alta
re mẽſa miſtri coci imolate pecudes
cocte carnes fum⁹ incẽſoꝝ odor ⁊
ſapor Rex anthioch⁹. q̃ fuit ſupbiſ
ſim⁹ et ambicioſ⁹ domũ dei polluit
⁊ ꝓphanauit ſic legit̃. i. Mach prio
Per qd̃ ſignificat̃ ꝙ ſupbia ⁊ ãbi
tio que viget i clericis qui nõ appe
tunt prodeſſe. ſed preeſſe multũ ec
cleſiaz dei cõtaminãt. De quoꝝ ſu
pbia ⁊ ãbitione dic̃ Bern. Hono
rati incedũt d̃ bonis d̃ quib⁹ dño
honorẽ nõ deferũt In his q̃s quo
tidie vides mẽtriti⁹ nitor hiſtrioni
cus habit⁹ regi⁹ apparat⁹. Inde au
ruz in frenis et ſellis et calcaribus
plus calcaria q̃ȝ altaria fulgẽt. Et
ſic per tres eccleſia ꝓphanata exti
tit. ita p tres alios dedicata ⁊ ↄſer

uata fuit dedicacionẽ. primo fecit
moyſes. ſecũdo ſalomõ. poſtea iu
das machabeus. Per qd̃ inſinuat̃
ꝙ in dedicatione eccie debem⁹ hr̃e
humilitatẽ q̃ in moyſe. ſapiẽtiaz et
diſcretionem. que in ſalomone. ve
ram filij dei cõfeſſionẽ. q̃ in Juda
notatur. Secũdo videdũz eſt de
conſecratione ſiue dedicatione tẽ
pli ſpũalis. quod templũ ſum⁹ nos
ſcilicz ↄgregacõ omniũ fideliũ. q̃ ↄ
ſtruitur ex lapidib⁹ viuis ꝑ. Petri
ij. Tãq̃ȝ lapides viui ſuperedifica
mini ꝛc. Unde cantat̃ Tonſionib⁹
preſſuris expoliti lapides ꝛc. Con
ſtruitur ex lapidibus q̃dris. Qua
tuor eni latera lapidis ſpiritualis
ſunt fides. ſpes. caritas et operacõ
q̃ equalia ſũt. Quia vt dicit gregi.
Quãtũ credis tãtuz ſperas et quã
tuz credis ⁊ ſperas tantuz diligis
quãtum credis. ſperas et diligi. tã
tum oparis. In hoc quidẽ tẽplo
altare ẽ cor noſtꝝ. Sup quod alta
re tria debent deo offerri. Primuz
ignis dilectionis perpetue Leuitici
xi. Ignis ſcilicet dilectionis erit p
petuus ⁊ nunq̃ȝ deficiens in altari
meo ſcilicet cordis. Secundũ ora
tionis odorifere. i. Paral. vi. Aarõ
et filij eius adolebãt incenſum holo
cauſtomatis et thimiamatis. Ter
cium eſt. ſacrificium iuſticie. Quod
ſacrificiuz conſiſtit in oblatione pe
nitẽtie in holocauſto dilectionis p
fecte ⁊ in vitulo carnis mortificate
De his dicit ps Acceptabis ſacri
fitiũ iuſt. ob. et holo. tunc impo. ſu.
alta. tu. vitulos. Templũ autez ſpi
rituale qd̃ ſum⁹ nos ad ſilitudinez

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

templi materialis cõſecrat̃. Primo
eni ſumm⁹ pontifex.ſ.chriſt⁹ hoſtiũ
cordis clauſũ inueniens circuit ter
dũ pccm oris cordis et operis ad
mẽoriã ei⁹ reducit De h̃ triplici cir
cuitu dicit̃ Iſa.xxiij. Sume citharã
quo ad primũ Circui ciuitatẽ quo
ad ſcðm. Meretrix obliuioni tradi
ta ꝓpter tertiũ. Scðo ipm̃ hoſtium
cordis clauſũ ter percutit vt ſibi a/
periat̃. percutit eniȝ ipſum cor ictu
beneficij.conſilij et flagelli De qua
triplici percuſſione dicit̃ ꝓuerb̃.ꝑo
q̃ntũ ad malos Extendi manũ me
am ⁊ nõ fuit q̃ reſpicẽt.hoc quantũ
ad collata beneficia Deſpexiſtis o
mne conſilium meũ. hoc q̃ntum ad
inſpirata conſilia Et increpatõnes
meas neglexiſtis. h̃ q̃ntum ad illa/
ta flagella Uel ter percutit dũ vim
rõnalem mouet ad peccati cogniti
onem.ↄcupiſcibilẽ ad dolorẽ.iraſci
bilem ad pcc̃i vindictã et deteſtati
onẽ Tertio ipſũ templũ ſpirituale
ter int⁹ et extra debet irrigari Hec
ãt trina irrigatio.ẽ trina lacrimaꝝ
interiorũ vel aliq̃n exteriorum infu
ſio. Mens ei ſancti viri.vt dicit Gre
gorius dolore afficit̃ conſiderãdo
vbi fuit.vbi erit.vbi eſt.⁊ vbi non ẽ
Ubi fuit inquit.in peccato.vbi erit
in iudicio.vbi ẽ.in miſeria.⁊ vbi nõ
eſt.in gloria Quando ergo interio
res vel exteriores lachrymas infũ
dit ↄſiderãdo.ſ.ꝙ fuit in pcc̃o ⁊ de
ipſo rõnem reddet in iudicio. tunc
iſtð templũ iã ſemel aqua aſpergit̃
Qñ aũt in miſeria in qua eſt ad fle
tũ ↄpungit̃.tunc ſcðo irrigat̃. Qñ
ꝟo ꝓ gloria in qua non eſt lachry
mas fundit tunc tertiã aquã aſper
git Huic autẽ aque admiſcent̃ ſal.
vinum et cineres qꝛ cuȝ his lachry
mis debem⁹ habere vinum ſpũalis
exultationis.ſal mature diſcretõis
et cineres ꝓfunde humilitatis. Et
per vinũ limphatuȝ intelligit̃ hũili
tas chriſti quã habuit ĩ carnis ſuſ/
ceptione. vinũ eni limphatũ eſt ver
bũ humanũ. Per ſalẽ intelligit̃ ſan/
ctitas ſue vite q̃ eſt oĩbus condimẽ
tũ religionis. per cinerem intelligit̃
eius paſſio His ergo trib⁹ debem⁹
cor noſtrũ aſpergere.ſ.beneficio in
carnationis.per quod prouocem̃r
ad humilitatẽ.exemplo ſue conuer/
ſationis ꝑ qð informemur ad ſan/
ctitatem Et memoria ſue paſſionis
ꝑ qð incitemur ad caritatẽ Quar
to ſcribit̃ in hoc templo cordis ſpi/
rituale alphabetuȝ ſiue ſpũalis ſcri
ptura. Hec ãt ſcriptura q̃ ibi ſcribi
tur triplex eſt.ſ.dictamina faciendo
rum. teſtimonia diuinoꝝ beneficio
rũ.ꝓpriorũ accuſatio delictoꝝ. De
his trib⁹ dr̃ ad Ro.i. Cũ eni gẽtes
q̃ legẽ nõ hñt. naturalit̃ ea q̃ legis
ſunt/faciunt.huiuſmodi legẽ nõ ha
bẽtes ipſi ſibi ſunt lex. q̃ oſtendunt
opus legis in cordib⁹ ſuis ſcriptuȝ
Ecce primũ Teſtimonium reddẽte
eis conſcientia ipſorum Ecce ſcðm
Et inter ſe cogitationuȝ accuſanti
um vel etiam defendentiũ Ecce ter
tium Quinto debent pingi cruces
.i.aſſumi pñie aſperitates Que qui
dem debent inungi et igne illuſtra
ri.qꝛ non ſolũ ferende ſunt patient̃
ꝫ etiã libent̃.qð fit ꝑ vnctionẽ ⁊ ar
dent̃.qð fit ꝑ ignem. Unde Berñ

Qui iniciat̄ timore crucez xp̄i por/
tat pacienter. qui proficit in ſpe li/
bēter portat ſꝫ qui cōſumat̄ in ca/
ritate āplectitur iaz ardenter Itez
multi vident cruces nr̄as ſed non
vident vnctiones noſtras. Qui er
go in ſe hec habebit vere templum
ad honorem dei dedicatuz erit di
gnus plane eſt in quo chriſtus ha
bitat per graciam vt tandez in eo
habitaē dignetur p̄ gloriā. Quod
ipſe nobis p̄ſtare dignetur. Qui vi
uit et regnat deus per omnia ſecu/
la ſeculorum. AMEN

Explicit legenda aurea.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf